

ЦИФРОВА НЕРІВНІСТЬ ЯК ГЛОБАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

С. М. БЕРВЕНО, аспірантка

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна

Економічна нерівність – супутник ринкової, соціально-економічної системи. Як показує досвід нерівність у доходах стимулює економічний розвиток, спонукає до прогресу. Але за певною межею нерівність починає відігравати негативну роль, руйнуючи мотивацію суб'єктів господарювання, пригнічуючи стимули до розвитку, створюючи соціальну напругу. Така нерівність стає зайвою. Як складне та багатовимірне явище нерівність неоднорідна та має різні форми та джерела свого походження.

В останні десятиріччя ХХ століття у світі сформувалась та набуває швидкості тенденція зростання надлишкової нерівності. В «Доповіді про нерівність у світі» (World Inequality Report, 2018) Всесвітній лабораторією дослідження нерівності показано, що верхній 1% (75 млн. людей), що має в розпорядженні найбільше багатства, отримав 27% усього світового доходу, а найнижчі 50% найбіднішого населення планети (3,7 млрд. людей) мають усього 13% [1].

Склалася негативна тенденція концентрації багатства у невеликій кількості людей, країн та корпорацій. Проблеми нерівності знаходяться у центрі наукового дискурсу, але знайти ефективні шляхи її зменшення не вдалося.

На фундаментальну відмінність сучасної нерівності звернув увагу Т. Пікетті в книжці «Капітал у ХХ столітті». «Нерівність... означає, що рекапіталізація майна, накопиченого у минулому, проходить швидше, ніж зростає виробництво та заробітні платні» [2, с. 585].

Виходячи з дослідження Т. Пікетті можна зробити висновок стосовно того, що концентрація багатства зростає за умов перевищення дохідності капіталу над динамікою економічного зростання. Підтвердженням цієї закономірності слід вважати ту ситуацію, яка склалася в період кризи, що виникла в умовах коронавірусної пандемії. В цей час більшість людей стала бідніше, але за даними журналу Forbes, добробут 2 600 мільярдерів в 2021 році збільшився на 1,6 трл долл. США, до 13,6 трл долл. США. При цьому найбагатші 10 осіб приблизно на півтрильйона долл. [3].

Саме ця ситуація свідчить про неможливість подолати тенденцію до зростання нерівності в координатах сучасної неоліберальної моделі господарювання. У якості підтвердження того факту слід розглянути взаємозалежність між цифровізацією економіки та зростанням нерівності.

Головним трендом розвитку світової економіки стала цифрова її трансформація, поширення сфери цифрових рішень, дигіталізація процесів у глобальному вимірі. Новітні технології та напрямки розвитку визначають облік заснованої на інформаційно-комунікаційних технологіях цифрової економіки.

Цифровізація розгортається у світі, де нерівність економічного розвитку та людського існування набирає обертів. Вона не тільки прискорює цей процес,

але й надає йому нову якісну характеристику. Цифровий розрив (нерівність) стає глобальним явищем та викликом для кожної людини та країни світу.

Цифрова нерівність має прояв у двох напрямках: напряму різних країн світу, та особистому людському напряму. Сьогодні тільки 15% людства сучасні світові технологічні інновації, близько половини здатні прийняти та засвоїти їх. Третина людства виключена з цього процесу зовсім. Новітні технології мають велику потужність, велику продуктивність. Але їх результати розподіляються дуже нерівномірно. Виходячи з такої ситуації можливо прогнозувати, що якщо ситуація кардинально не зміниться, то багаті країни стануть ще багатшими. Освідченні люди, які мають знання та доступ до сучасної інформації, стануть ще більш заможними. В той же час бідні люди мають мало шансів в умовах швидкого динамічного зростання цифровізації економіки вирватися з кола бідності. «Відмінності, які виникають до народження, починаючи з «лотереї» при народженні в залежності від того де народилася дитина, можуть з роками посилюватися. Діти з бідних сімей можуть бути не в змозі дозволити собі освіту і знаходитися в несприятливому стані при пошуку роботи» [4].

Цифрова нерівність – найбільш складна та поширена в сучасних умовах. Саме вона стає прискореною, охоплюючи мільйони людей та цілі країни. Таку нерівність важко подолати не змінюючи координати господарської практики, не здійснюючи кардинальних освітніх практик, не вибудовуючи новітню парадигму людського розвитку. Подолати таку нерівність можливо тільки за умов згуртованості суспільства та наявності інклюзивного інституційного режиму.

Література:

1. World Inequality Report. 2018. 296 p. URL: <https://wid.world/document/world-inequality-report-2018-english/>.
2. Пикетти Т. Капитал в XXI веке.//М.: Пикетти Т. Капитал в XXI веке Ад. Маргинель Пресс. 2005. 592 с.
3. Куц А. Загадка ковидного кризиса. Почему богатые стали еще богаче. URL: https://ukrudprom.com/digest/Zagadka_kovidnogo_krizisa_Pochemu_bogatie_stali_eshche_bogac he.html.
4. Доклад о человеческом развитии 2019. За рамками уровня доходов и средних показателей сегодняшнего дня: неравенство в человеческом развитии в XX веке. URL: https://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2019_ru.pdf .